కోటమ్మ హోటల్

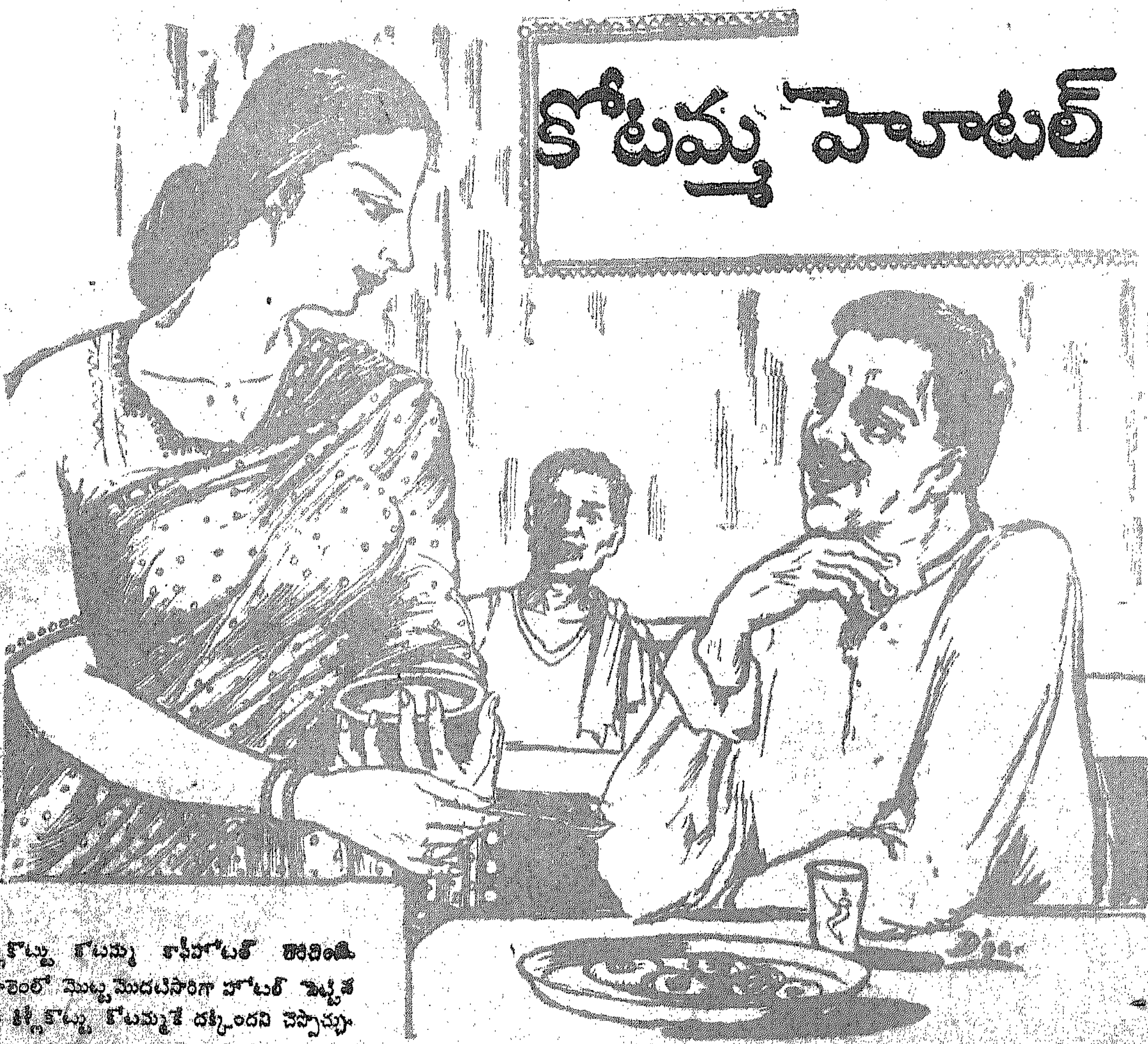

కిళ్ళీకొట్టు కోటమ్మ కాఫీహోటల్ తెరిచింది. ఆ పాలెంలో మొట్టమొదటిసారిగా హోటల్ పెట్టిన ఖ్యాతి కిళ్ళీకొట్టు కోటమ్మకే దక్కిందని చెప్పొచ్చు. పూర్వపు కిళ్ళీకొట్టు ప్రక్కనే హోటల్. ఆ చోటు పాలానికి నడిబొడ్డు.

కిళ్ళీకొట్టు కోటమ్మ కొత్త కాఫీహోటల్‌కు ప్రారంభోత్సవం ఆ పాలెంలో రెండోరకం షావుకారు జోగయ్యగారు జరిపారని వినికిడి. ఇంకో గమ్మత్తేమిటంటే—సంవత్సరం క్రితం కోటమ్మ కిళ్ళీకొట్టుకు జోగయ్యగారి నమ్మిన బంటూ, శిష్యపరమాణువు అయిన వెంకటస్వామి ప్రారంభోత్సవం జరిపాడు. ఈ సంవత్సరంలో కేవలం కిళ్ళీకొట్టుమీదుగా కోటమ్మ సంపాదన—ఎంత తక్కువలో వేసుకున్నా వందల సంఖ్య దాటుతుంది.

జోగయ్యగారి ప్రారంభోత్సవపు వేళావిశేషం కామోసు—కొద్ది రోజుల్లోనే కోటమ్మ కాఫీ హోటల్లో వుదయం ఎనిమిది గంటలకే ఇడ్లీ దొరకడంలేదు. అంతగా డిమాండ్ పెరిగిందన్నమాట. కాని కోటమ్మ తన హోటలుకు వచ్చినవాళ్ళ పెదాల మీద నిరాశను చూడలేదు. 'కూర్చోండి బాబూ! నిముషంలో బొంబాయి రవ్వ ఉప్మా తయారుచేసి పెడతాను' అంటూ వాళ్ళను బెంచీలమీద నుంచి లేవనియ్యదు.

కోటమ్మ చిరునవ్వులోని సొగసును చూడటానికి అలవాటుపడ్డవాళ్ళు—కేవలం నీళ్ళతో తయారు చేసిన ఉప్మానూ, కారప్పొడి, నెయ్యిలేని ఇడ్లీలనూ—చమురు అంటని పెసరట్లనూ, చారునీళ్ళవంటి కాఫీనీ—బ్రహ్మాండంగా పొగడుతూ, లొట్టలు వేస్తూ సేవిస్తారు. అందువల్లనే కోటమ్మ కాఫీ హోటల్ కొద్ది రోజుల్లోనే ఆ పాలెంలో ప్రసిద్ధిని పొందింది. ప్రొద్దు పొడిచేలోపుగా పెరుగుతో చల్ది అన్నంతినే కొంతమంది రైతులు, నిద్రముఖాల తోనే కాఫీహోటల్‌కు రావడం మొదలెట్టారు. ఇస్త్రీ బట్టల మడతలు నలక్కుండా తిరిగేవాళ్ళూ, వార్తాపత్రికలకోసం చెవి కోసికొనేవాళ్ళూ—ఒక్కొక్కప్పుడు స్వగృహాలను మర్చిపోతుంటారు. ఇంకో ముఖ్య విశేషం ఏమిటంటే—కోటమ్మ లావణ్యాన్ని తిలకించేందుకు చాలామంది తమ పనుల్ని వాయిదాలు వేసికొని హోటల్లో కబుర్లు చెబుతూ కూర్చుంటారు. ఈ బాపతువాళ్ళు రోజుకి పన్నెండుసార్లు కోటమ్మచేత మంచినీళ్ళు అడిగి ఇప్పించుకుంటారు; ఎనిమిదిసార్లు చారునీళ్ళు త్రాగుతారు; నాలుగుసార్లు ఫలహారాలు తింటారు. ఫలహారాల్కి చిల్లర కోసం కోటమ్మని మరో నాలుగుసార్లు పిల్చుతారు? కోటమ్మ సర్వింగ్ చేయడం ఆ హోటల్‌కి గొప్ప ఆకర్షణ. మగవాడే గనుక ఆ పాలెంలో హోటల్ పెట్టి వుండినట్లయితే—ఇంత తక్కువ కాలంలో ఇంత పేరును పొందివుండి వుండదని గట్టిగా చెప్పగలిగ దానికి ఇదో ముఖ్యమైన హేతువు. ఆమె ప్లేట్లు అందించేప్పుడు పెదిమలమీద కనుపర్చే చిరునవ్వు, కళ్ళల్లో వెలిగించే కాంతి, మాటల్లో మృదుత్వమూ, చూపుల్లోని మోహామూ— ఓహో...ఎన్నా వర్ణించడం? కోటమ్మకు పాతికేళ్ళకంటె వుండవు. ఆమె ముఖంతీరూ, కంఠపు గుండ్రదనమూ, తెల్లని రంగూ—మగవాడి మనస్సుకు బంగారు సంకెళ్ళు తొడుగుతాయి.

శ్రీ తాళ్ళూరు
నాగేశ్వరరావు

ప్రొద్దు పొడిబేరంగా పెరుగుతో కల్పి అన్నం తినే కొంతమంది రైతులు విర్ర ముఖాలతోనే కోటమ్మ హోటలుకు రావడం మొదలు పెట్టారు. కేవలం నీళ్ళతో తయారుచేసిన ఉప్మా, కారపు పొడి నెయ్యా లేని ఇడ్లీలు చమురు అంటని పెసరట్లూ, దూదిపిక్కలాంటి కాఫీని ప్రశాంతంగా సేవించడం ఆరంభించారు.

కిళ్ళీకొట్లో కోటమ్మ తమ్ముడు పద్నాలుగు ఏళ్ళవాడు వుంటాడు. హోటల్లో క్యాష్ డ్రాయరు దగ్గ ఎవ్వరూ వుండరు. ఆమె ఒక ప్రక్క ఫలహారాలు అందిస్తూ డబ్బు డ్రాయర్లో భద్రపరుస్తుంది. అప్పుడప్పుడూ వెంకటస్వామి క్యాష్ డ్రాయరు దగ్గర కూర్చోవడంకూడా కద్దు.

ఆ పాలెంలో రెండు వేలకుమించి జనాభా వుండదు. అయినా మాలపల్లినికూడా కలుపుకొనే. ఆ జనాభాలో ఆడవాళ్ళని మినహాయిస్తే కొన్ని వందల మంది కోటమ్మ హోటల్కు అలవాటుపడ్డారని చెప్ప వొచ్చు. కాని ఆ వూరి షావుకార్లలో ఎన్నదగిన మంగపతి, ఆయన ముఠామటుకు కోటమ్మ హోటలు ఛాయలకు వెళ్ళలేదు. కారణం—కోటమ్మ హోటల్ పెట్టడానికి జోగయ్య చేయియొక్క ఆసరా కొంత వుందని ఆయన తెలుసుకున్నాడు. జోగయ్యకూ మంగపతికీ సరిపడదు. ఇద్దరూ ఒక రకంగా గ్రామ సింహాలు. క్రితపు పంచాయతీ బోర్డు ఎలక్షన్లో ఇద్దరూ ప్రెసిడెంట్ పదవికి నిలబడ్డారు. పదిహేను ఓట్ల తేడాతో మంగపతి నెగ్గాడు. మంగపతి నూరు వస్త్రాలతో రూపాయల సంచులు గుమ్మరించాడని, కొంతమంది ఓటర్లను దౌర్జన్యంగా లాగాడని, జోగయ్య అక్కసు. అదీకాక అంతకుముందు ఏడాది క్రితం కోటిపేట తగాదాలో వీళ్ళ ఇద్దరికీ మనస్పర్థలు కలిగాయి.

కోటమ్మ హోటల్ పేరు, కోటమ్మ వుండే ఇల్లు పేరు. ఊరి చెరువుగట్టు ప్రక్కన జోగయ్యగారి కాళ్ళస్థలముంటే—వెంకటస్వామి రికమెండేషన్ మీద ఒక తాటాకులకొంప రెండు విట్టాళ్ళతో వేసుకుంది. వెంకటస్వామే ఆ కొంపను వేసిపెట్టాడు. అసలు వెంకటస్వామే కోటమ్మను తీసికొచ్చాడంటారు. ఆమె ఈ వూరు రావడానికి జోగయ్యగారి ప్రోత్సాహం కూడా కొంత వుందని కొంతమంది యువకులు అను కోవడంకూడా కద్దు. కోటమ్మకు మొగుడు గిటం లేడట.

* * *

ఎండ మండిపోతూవున్నది. ఇంకా బాగా మధ్యాహ్నం కాలేదు. కోటమ్మ హోటల్ ఖాళీగానే వుంది. అప్పుడే కోటమ్మ గారెలు తయారుచేసి పళ్ళెంలో అందంగా అమర్చి అద్దాల బీరువాలో పెట్టింది. లోపల వంట మనిషి పకోడీలు వండుతున్నాడు. ఆ సమయంలో షావుకారు మంగపతి కోటమ్మ హోటల్లో ప్రవేశించాడు. ప్రక్కన సేవకుడు వీరన్నకూడా వున్నాడు.

మంగపతిగారిని చూడటంతో కోటమ్మ ఆశ్చర్య పోయింది. వెంటనే ఆమె ముఖంలో హాసరేఖలు విచ్చుకున్నాయి. పెదాలమీద చిరునవ్వును విర జిమ్మింది.

మంగపతిగారికి ఒళ్ళు జల్లుమన్నది. అప్ర యత్నంగా ముద్దమీసాలమీదికి చేయి పోయింది.

"కూర్చోండి" అన్నది కోటమ్మ.

మంగపతీ, వీరన్నలు బెంచీమీద కూర్చున్నారు.

"వేడి వేడి గారెలున్నాయి. ఇవ్వమంటారా? కొబ్బరి చట్నీ" అన్నది కోటమ్మ.

మంగపతిగారు ఆమె వంకే చూస్తూ వూరు కున్నాడు. చూపుల సందడిలో పెదాలు విడివడలేదు.

"ఇవ్వు" అన్నాడు వీరన్న.

గారెల ప్లేటు మంగపతిగారికి అందిస్తూ సిగ్గుతో కొట్టుకుపోయినట్టు నవ్వింది. ఆ నవ్వులోని అంతరార్థం ఇట్టే గ్రహించినట్టు—మంగపతి ముద్ద మీసాలమీదికి విలాసంగా మునివ్రేళ్ళు పోనిచ్చాడు. గంభీరంగా నవ్వాడు. వీరన్న అంతా గమనిస్తున్నాడు.

మంగపతి గారెలు తింటూవుంటే ఎదురుగ్గా నిలబడింది కోటమ్మ. ఆమెను చూచే మోజులో షావుకారుగారికి గారెలు మింగుడు పడటంలేదు.

"షావుకారుగారు మా హోటల్కు రావడం ఎంతో పుణ్యం చేసుకున్నట్టు. వారికి ఇన్నాళ్ళకు మామీద దయ కలిగిందన్నమాట." అన్నది కోటమ్మ నవ్వుతూ.

మంగపతిగారికి శరీరం మొగ్గలు తొడిగింది. సగర్వంగా ముద్దమీసాల్లోంచి దరహాసం ఒలకబోస్తూ ఆమె వంక చూశాడు.

"కోటమ్మా! గారెలు మహా పసందుగా వున్నాయి! మరో ప్లేటు పట్టుకురా!" అన్నాడు వీరన్న ప్లేటులో చట్నీనికూడా మిగల్చకుండా. తిండికి తిమ్మరాజు వీరన్న.

మంగపతిగారు ఆత్రంగా తినడం చూసి—

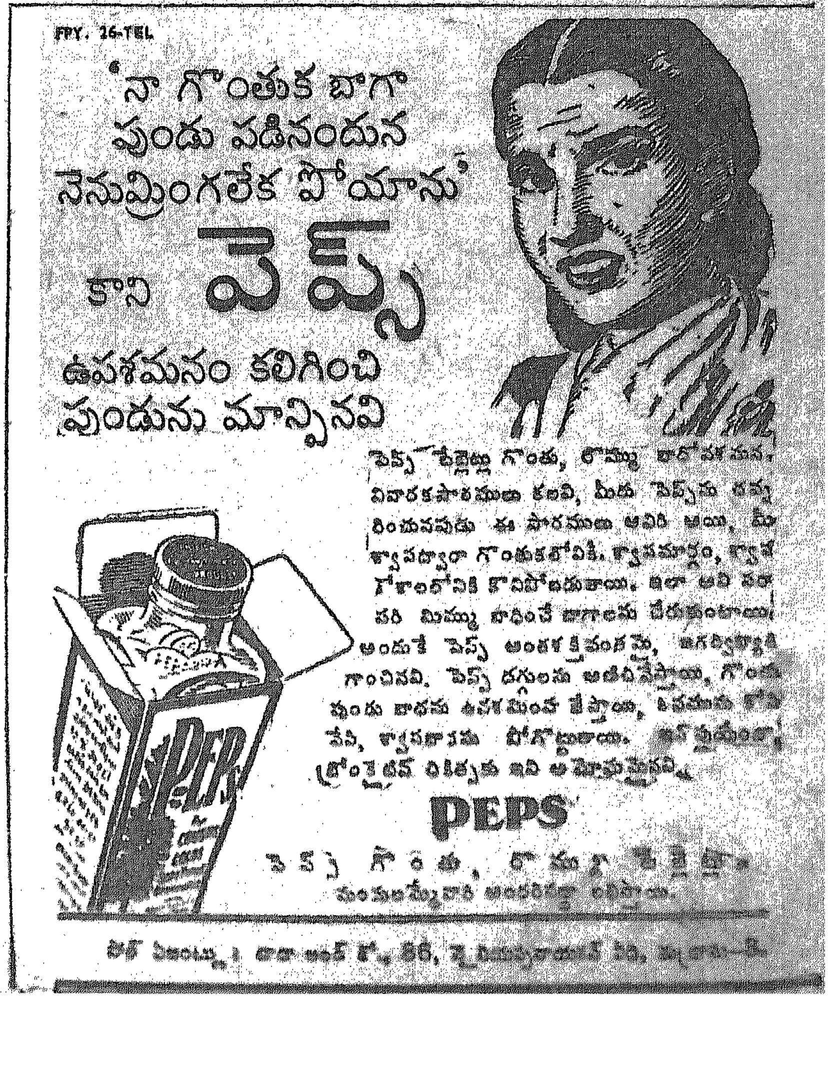

"షావుకారుగారికి రుచించటంలేనట్లే వుంది" అన్నది కోటమ్మ నర్మోక్తిగా. తన వంక చూడడం వల్లనే అలస్యంగా తినడం జరుగుతూన్నదని కోట [illegible]కు తెలియనే లేదు.

"అబ్బే! లేదు. గారెలు...మహా రమ్యంగా వున్నాయి. టవున్‌లో పెద్ద పెద్ద హోటల్లో కూడా ఇంత రుచిగా వుండవు గారెలు—" అన్నాడు మంగపతి [illegible] తింటూ.

కోటమ్మ [illegible] నవ్వింది. మరో ప్లేటు గారెలు తెచ్చి [illegible] పెట్టింది.

"చాలు చాలు మరో ప్లేటు గారెలు..."

"ఆహా! [illegible] [illegible] జబ్బు చేయదు. కాఫీ [illegible]" అన్నాడు మంగపతి.

కోటమ్మ కాఫీ [illegible] ఆ కాఫీ షావుకారు గారికి అమృతంలాగా వుంది. ఒకేసి శ్రీకృష్ణ విలాస్‌లో గానీ, ఇండియన్ కాఫీహౌస్‌లో గానీ—ఇంత మధురంగా వుండదని అభిప్రాయపడి వెలిబుచ్చాడు, కోటమ్మ ముఖంలో [illegible] నవ్వును మరోసారి [illegible]. కోటమ్మ [illegible] సంతృప్తికరంగా [illegible].

[illegible] రూపాయల నోటును కోటమ్మ చేతి కిచ్చాడు షావుకారుగారు. ఎల్లరికూడా అడక్కుండా బయటకు వెళ్ళాడు.

క్రమంగా మంగపతిగారు కోటమ్మ హోటల్‌కు అలవాటైనాడు. కాని బహిరంగంగా వచ్చేందుకు [illegible]. మధ్యాహ్నాలు సాయంత్రపు వేళల్ను వెంటబెట్టుకు [illegible]. కోటమ్మ [illegible] బాగా ఆకర్షించింది. ఆమె నడుస్తూన్నా, చేతులు తిప్పుతున్నా, నవ్వుతున్నా, మెడ కదిల్చినా—ఎంతో ముగ్ధుడవుతాడు. కోటమ్మకూడా షావుకారుగార్ని ఆకర్షించేందుకు ఎట్లా [illegible], ఎట్లాంటి చేష్టలు చేయాలి, ఎట్లా [illegible] బాగా తెలిసికొని అట్లా చేయనారంభించింది. రోజు కో చీర ధరించేది. హాయిగా, ఎంతో వినయంగా, సిగ్గుగా, మోహంగా [illegible]గా మాట్లాడేది.

ఆ వూళ్ళో వున్నవి రెండే పార్టీలు. ఒక పార్టీకి జోగయ్య నాయకుడు. మరో పార్టీకి మంగపతి నాయకుడు. మంగపతి పార్టీ వాళ్ళల్లో ధనవంతులు ఎక్కువ. మంగపతిని వలలో వేసుకొని, ప్రాపును [illegible] ఇక ఆ హోటెల్‌తో [illegible] వుండదని కోటమ్మ [illegible] [illegible] మంగపతి ఆక [illegible] ఆమె హోటల్‌కు వచ్చిన [illegible] ఆయన పార్టీవాళ్ళు కూడా కోటమ్మ హోటల్‌కు రా నారంభించారు. కోటమ్మ కోర్కె ఫలించటానికి పునాదులు ఏర్పడ్డ [illegible]!

ఒక రోజు కనుచీకటి పడ్డాక వీరన్న స్వయంగా కోటమ్మ [illegible]. ఎవ్వరికంటా పడకుండా [illegible]. కోటమ్మ వీరన్నను మనసారా [illegible].

[illegible] పైన పంచ చాటుగా పట్టుకొచ్చిన [illegible] సిల్కు చీరెను కోటమ్మకు సమర్పించాడు. కోటమ్మ కళ్ళు ఆ చీరె మెత్తదనానికి, మెరుగుదనానికి జిగేల్‌మన్నాయి. ఆ చీరె షావుకారు మంగపతిగారు బహూకారణగా ఇవ్వమన్నట్లు చెప్పాడు వీరన్న. తన నోములు సంపూర్ణంగా అక్కరకొచ్చినట్టు ఆనంద పడ్డది కోటమ్మ. కృతజ్ఞతా పూర్వకంగానూ, సగర్వంగానూ ఒక్క చిరునవ్వు విసరింది.

"కోటమ్మా! మా షావుకారుగారి మనస్సుకు నచ్చావు. ఇకనుంచీ నీ ఒళ్ళంతా బంగారమే! షావుకారుగారు సామాన్యంగా చలించే రకం కాదు. నీ అందం వారిని పిచ్చివానిగా మార్చింది. వారిని సంతోషపెట్టి, వారిపిల్ల జీవితాన్ని హెచ్చు స్థాయిలోకి పెంచుకోవాల్సిన బాధ్యత నీది" అన్నాడు వీరన్న గంభీరంగా.

వినయంగా మందహాసం చేసింది కోటమ్మ. ఇట్లాంటి విషయాలు నీ నోటినుంచి వినాల్సిన అవసరం నాకు లేదన్నట్టు—ఆమె కళ్ళు వెక్కిరించాయి. తర్వాత కొన్ని నిముషాలపాటు మాట్లాడి వెళ్ళాడు వీరన్న.

ఆ రాత్రి షావుకారు మంగపతిగారు కోటమ్మ తాటాకుల కొంపలో ప్రవేశించాడు.

కోటమ్మ హోటల్‌ను పెడగొట్టించింది. ఇదివరకు వున్న పుల్ల గోడల్ని తీసివేసి, ఇటుకా—సున్నంతో మళ్ళీ గోడలు గట్టిగా వుండేట్టు కట్టించింది. పైన తాటాకుల కప్పును తొలగించి, రేకులు కప్పించింది. ఈ కొత్త నిర్మాణాన్ని చూసి కోటమ్మ స్వరతిగిటిలో హోటల్‌మీద ఎంత డబ్బు సంపాదించిందీ వూళ్ళోవాళ్ళు [illegible] కొంతమంది గిట్టనివాళ్ళు కోటమ్మ కేవలం హోటల్‌ మీదే ఇంత డబ్బు సంపాదించలేదనీ, ఆమెకు పై సంపాదన వుందనీ అనుకొనేవాళ్ళు. ఏది ఎట్లావున్నా కోటమ్మ హోటల్‌ను బాగా నడుపుతూవుంది. మంగపతి ముఠావాళ్ళు కూడా జోరుగా హోటల్‌కు రా నారంభించిన దగ్గర్నుంచీ— ఆమె సంపాదన జోరుగావుండ నారంభించింది.

ఒక రోజు మధ్యాహ్నం గ్రామ సింహాలు రెండూ కోటమ్మ హోటల్లో ఎదురుపడ్డాయి. జోగయ్య ముఖం ఆశ్చర్యంతో జేవురించింది. మంగపతి ముఖం ద్వేషంతో చిటపట లాడింది. జోగయ్య హోటల్ నుంచి బయటికెళ్ళాడు, విసురుగా పైపంచ విదిలించుకుంటూ. మంగపతి లోపలికెళ్ళాడు చిరాకుగా సిటుక్కుమని విసుగుతూ.

అది జరిగిన దగ్గర్నుంచీ జోగయ్యకు ఒంటిమీద జర్రులూ, తేళ్ళూ ప్రాకినట్టుగా వుంది. క్షణంసేపు విశ్రాంతి లేదు మనస్సుకు. ఒకటే ఆలోచనలు.

తన విరోధి తన క్రింద బ్రతికేదాని మనస్సును గ్రహించేందుకు సన్నాహాలు, ప్రయత్నాలు జరుపుతున్నాడు. తను వూరికే చేతులు ముడిచికొని, అసమర్థుడులాగా, అశక్తుడులాగా కూర్చోవడం మంచిది కాదు. తనేం మంగపతికంటె తక్కువ పలుకుబడి గలవాడా? మంగపతికి వున్న బలగమే తనకూ వుంది. ఈ అన్యాయాన్ని తను సహించరాదు. కోటమ్మను వశపర్చుకొనేందుకు మంగపతే పుచ్చులు పన్నుతున్నాడు. పిచ్చిది ఏది చెప్పినా నమ్ముతుంది. అతను తనకంటే ధనవంతుడని కూడా అభిప్రాయపడొచ్చు. అయితే యేం? ఊళ్ళో తనకే పలుకుబడి వుంది. తను నిప్పుల్లో దూకమంటే దూకే యువకులున్నారు. తను ఫలానావాణ్ణి కొట్టాలంటే ఎముకల్లో సున్నం దొరక్కుండా కొట్టే ధైర్యవంతులున్నారు. ఒకసారి తడాఖా చూపిస్తేగాని మంగపతికి తనంటే ఏమిటో తెలిసిరాదు. కోటమ్మ హోటల్ కొత్త గోడలు కట్టించడానికి మంగపతి ఏమైనా సహాయం చేశాడేమో! లేకుంటే ఆమె ఇంత త్వరగా హోటల్‌కి ఇటుకగోడలు కట్టించగలదా? ఎన్నాళ్ళయిందో వాళ్ళకు పరిచయం ఏర్పడి? అంగానేవనే [illegible] వారం పది రోజుల్నుంచీ [illegible] గకుంగా వుంటూంది, కోటమ్మ! కొత్త వాతాకోసం ప్రాకులాడుతున్నట్టు తనకేం తెలుసు? ఈ విషయం అందరికీ తెలిస్తే తన కెంత అవమానం? తనని దద్దమ్మని అందరూ అనుకోరూ! తను తీసికొచ్చి ఈ ఊళ్ళో పెట్టిన కోటమ్మను—విరోధి మంగపతి వశపర్చుకున్నాడంటే తన పరువుపోతూ, సిగ్గుచేటవుతుంది, పలుకుబడికి ఎంత న్యూనత? తన పార్టీవాళ్ళంతా ఎగతాళి చేయరూ? తను మెదలకుండా చేతులు ముడుచుకు కూర్చోరాదు. తరుణం మించిపోతుంది. ఇకా కొన్నాళ్ళు ఇట్లా వుపేక్షిస్తే—'నువ్వెవడివి?' అని కూడా కోటమ్మ తనని ముఖానే అనగలదు. నీతికి ఒక నీతేమిటి? న్యాయమేమిటి? బంగారం మెరిసే చోటుకే వాళ్ళ మనస్సు పరుగెడుతూ వుంటుంది. అయినా ఆ మంగపతికి ఎన్ని గుండెలు? తను తీసికొచ్చిన బాపతని తెలిసికూడా అవినీతికి పాల్పడుతాడా? ఎంత మొండి సాహసం?...చూస్తాడుగా తడాఖా? అనుభవిస్తాడుగా ఫలితం?...దానికీ బుద్ధి చెప్పాలి? ఇట్లాంటి తప్పుడు దోవలను తొక్కకుండా తగిన శాస్తి చేయాలి.

వెంటనే జోగయ్య వెంకటస్వామిని పిలిపించాడు—అభిప్రాయం కనుక్కొనేందుకు. ఏదైనా కార్యరంగం లోకి దూకాల్సి వచ్చినప్పుడు అతని సలహా తీసుకోవడం మామూలే!

"వెంకటస్వామీ! కోటమ్మలో ఏమార్పు గమనిస్తున్నావా?"

"గమనించకేమండి! వారం రోజుల్నుంచీ మీతో ఏపూటా కాపూటా చెప్పాలనే అనుకుంటూ వున్నానండి. నే నంతా పసికట్టాను. ఆధారాలు కూడా దొరికాయి. ఆ వీరాయిగాడిచేత మంగపతి మైసూరు సిల్కు చీరె పంపించాడు" అన్నాడు వెంకటస్వామి కారాలు మిరియాలు నూరుతున్నవాడిలా.

క్రరు కాళ్ళ ఒంటిమీద పెట్టినట్టు ఉలిక్కిపడ్డాడు జోగయ్య.

"ఆ...అంతవరకు వెళ్ళిందీ వ్యవహారం?"

"అవునండి. రాత్రుళ్ళు రాకపోకలు కూడా [illegible] తున్నాయట."

"ఆఁ..." జోగయ్య గర్జించాడు. పళ్ళు పట పట

(మిగతా 57 వ పేజీలో)

(10 వ పేజీ తరువాయి)

కొరికాదు. ఒక్కరిలా [illegible] చేయిస్తున్నాడు. [illegible] [illegible]—[illegible] [illegible].

"[illegible] [illegible] ఒక [illegible] [illegible] [illegible] పంచాయితీ [illegible] [illegible] [illegible]—[illegible] [illegible] ఇలా [illegible] అన్నాడు జోగయ్య కసికొద్దీ.

"మనం [illegible] దిష్టమ్మలాగా పడి వుండలేకాదు. కోటమ్మకూ, మంగపతికీ బుద్ధి చెప్పాల్సిందే! మన [illegible] ఏమిటో—ఒకసారి తెలియ చేయాల్సిందే" అన్నాడు వెంకటస్వామి చేతి కర్రను [illegible] కొట్టి.

"ఒకసారి ఉపాయం చూపిస్తావా?"

"[illegible] అంటే [illegible]! రూపాయి [illegible] కమురుస్తాను..." అన్నాడు వెంకటస్వామి హుషారుగా.

జోగయ్య కాస్త ఆలోచనలో పడ్డాడు. క్రమంగా ఆయన ముఖంలోని రంగు తేటపడింది. రెండు నిముషాల తర్వాత అన్నాడు:

"వెంకటస్వామీ! మనం తొందరపడడం బాగుండదు. ఇటు శత్రు వినాశనం [illegible]—అటు పాముకూ చావు ఉండా వుండే ఉపాయం ఆలోచించి—వాళ్ళమీద మనం పగ తీర్చుకోవడం ఉత్తమంగా అగుపడుతూంది. మనం కక్కొద్దీ కోటమ్మను నాలుగు దెబ్బలు వేస్తే—అది సులువుగా చెప్పుకోక మానదు. అదికాక అది పూర్తిగా [illegible] వుండిపోవచ్చు. మంగపతిమీద మనం దాడి చేసినా—నిష్కారణంగా చేయాల్సి వస్తుంది. వాడికి [illegible] వుందాయె! రెండు మూడాలూ [illegible] [illegible] కోర్టులూ, [illegible], పోలీసులూ, కోర్టులూ, ప్లీడర్లూ, సాయివాలూ, జైళ్ళూ, ఎంతో తిరుగుడూ, డబ్బు ఖర్చు అవుతుంది. ఎందుకొచ్చిన జంజాటం? [illegible] లాభం [illegible]—[illegible] పశ్చాత్తాపపడడం. ఏమంటావు?"

వెంకటస్వామి జోగయ్యగారి ముఖంలోకి ఆలోచనగా చూసి—"సరే, మీ ఇష్టం..." అన్నాడు.

ఇద్దరూ కొంచెంసేపు ఆలోచనలో పడ్డారు.

"అయితే ఏం చేద్దామంటారు?" అన్నాడు వెంకటస్వామి.

"కోటమ్మ కాఫీహోటల్‌కు పోటీగా మనం కోమటి బంగారయ్యచేత దేవాలయం ఎదురుగ్గా హోటల్ పెట్టిస్తే సరి. మన ముఠావాళ్ళని ఆ హోటల్లోనే తినమంటేసరి. అప్పుడు కోటమ్మ పొగరు అణగుతుంది" అన్నాడు జోగయ్య గొప్ప ప్లానువేసి విజయవంతుడైనట్టుగా ముఖం పెట్టి.

"భేషుగ్గా వుందండీ మీ ప్లాను. ఈ దెబ్బకు కోటమ్మకు వసవాడులూ క్రుంగి గుండెల్లో రైళ్ళు పరుగెత్తాగా మన కాళ్ళదగ్గరకు రామా!...ఏదీ ఓ క్రోటు పుగాకు కాడ ఒకటి ఇటు విసిరేయండీ!"

జోగయ్య జేబులోంచి తీసి ఒక పుగాకు కాడ ఇచ్చాడు. వెంకటస్వామి పుగాకు కాడ ఈనెలు తీస్తూ,

"అంటే సాయంత్రమే బంగారయ్యను మీ కాడకు కొట్టుకొస్తాను. వివరాలు మాటాడుకోవచ్చు" అన్నాడు.

"బంగారయ్య పిరికిసంద. దడుస్తాడేమో!"

"మనం వున్నాంగా" అన్నాడు వెంకటస్వామి చుట్ట చుడుతూ.

* * *

బంగారయ్య దేవాలయం ఎదురుగా వున్న శరభయ్య స్థలంలో తాటాకుల పాక వేసి కొత్తగా హోటలు తెరిచాడు. చాల మందికి ఆశ్చర్యం వేసింది. గాలికి కదిలే తాటాకు చప్పుళ్ళకే ఉలిక్కిపడే బంగారయ్య జోగయ్య అండ క్రింద నడిచే కోటమ్మ హోటల్‌కు పోటీగా హోటల్ పెట్టడమేమిటి అని అనుకున్నారు.

'ఏం బంగారయ్యా! కోటమ్మకు పోటీగా పెట్టినట్టున్నావే! మరి పైపై ఎత్తుగా నడవాలి' అని ఎవ

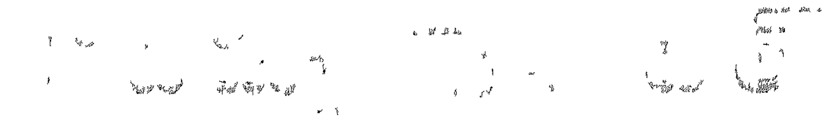

రైనా అంటే—'పోటీ ఏముంది బాబూ! వ్యాపారం. పొట్టకూటికి పడే తిప్పలుకూడా పోటీలా? ఏదో పది రాళ్ళు మిగులుతాయనే ఆశకొద్దీ పెట్టాను. అంతే గాని నా బ్రతుక్కు ఒకళ్ళతో పోటీకి రావడమే' అనేవాడు.

ఆ రోజు సాయంత్రమే కోటమ్మకు బంగారయ్య కొత్తగా హోటలు తెరిచినట్టు తెలిసింది. ఆమె గుండెల్లో రాయికూడా పడింది. నిత్యమూ వచ్చే రాబడిలో ఆ రోజు పాతిక రూపాయలు తగ్గినయ్. ఆమెకు ముచ్చెమటలు పోసినయ్. ఇట్లా అయితే తన వ్యాపారానికి త్వరలోనే స్వస్తి చెప్పాల్సి వుంటుంది.

ఆ రాత్రి కోటమ్మ జోగయ్యతో అన్నది:

"పోటీగా బంగారయ్య హోటల్ పెట్టాడండీ! నా హోటల్‌కు రాబడి తగ్గేట్టుంది. ఎట్లా? ఇట్లా అయితే కొన్నాళ్ళకు హోటల్ మూసివేయాలసి వస్తుందేమో! కొత్త ఒక వింతయ్యేసినట్టు అందరూ కొత్త హోటల్‌కు వెళతారు."

"కొన్నాళ్ళు పోతే అదీ పాత బడుతుందిగా. అప్పుడు మళ్ళీ నీ హోటల్‌కే వస్తారులే" అన్నాడు జోగయ్య తనకి పట్టనట్టుగా. ఆ సమాధానం విన్న తర్వాత కోటమ్మ మనస్సు చివుక్కుమంది. తనమీద ప్రేమ, అభిమానం, మోహంచేత—తనకి పోటీగా పెట్టిన బంగారయ్యమీద అంతులేని కోపం జోగయ్య గారిలో రగిలి వుండవచ్చునని ఆమె అంతకుముందు వూహించి వుండటంచేత ఆమె అట్లా మనస్సును చివుక్కుమన్నుంది.

"ఆడదాన్ని. డబ్బు సంపాదిస్తున్నాననే ఆసూయతో ఆ బంగారయ్య హోటల్ పెట్టాడు. మీరు ఎట్లాగైనా ఆ హోటల్ మూయించే ఏర్పాట్లు చేయండి. లేకపోతే నాకు ఈ పాలెంలో నిలిచే ఆశాపు వుండదు" అన్నది కోటమ్మ ప్రార్థనగా.

"ఏం ఫర్వాలేదు. నువ్వు కేవలం హోటల్‌మీద వచ్చే సంపాదనతోనే కాపాడుకు నిలవదొక్కుకోవడం లేదుగా! నీ కెందుకంత భయం?" అన్నాడు జోగయ్య వ్యంగ్యంగా.

కోటమ్మ గ్రహించింది. తనకూ, మంగపతిగారికీ ఏర్పడ్డ సంబంధం ఏమాత్రం తెలిసే వుంటుందని భావించింది.

"జోగయ్యగారూ! మీలాంటి షావుకార్లు వుండగా నేను ఈ పాలెంలో భయపడేది ఎవరికి?" అన్నది కోటమ్మ విలాసంగా నవ్వుతో—ముఖంలోని అణగడి సంతటినీ త్రుటిలో మాయంచేసి.

ఆ నవ్వుకూ, ఆ వాక్యంలోని పొగడ్తకూ జోగయ్య మంచినిటికెలాగ పల్చనైపోయాడు.

"నిజం. నేనుండగా నీకు భయమెందుకే!" అన్నాడు జోగయ్య.

కాని తనమీద పోటీగా జోగయ్య బంగారయ్యచేత దేవాలయం ఎదుటి ఖజాన్లో శరభయ్య స్థలంలో హోటల్ పెట్టించాడని తెలియడానికి కోటమ్మకు ఎక్కువ రోజులు పట్టలేదు. బంగారయ్య హోటల్ తెరిచిన దగ్గర్నుంచీ జోగయ్యా, శిష్య పరమాణువు వెంకటస్వామీ, ఆయన ముఠాలోనివాళ్ళూ కోటమ్మ హోటల్‌కు రావడం తగ్గించారు. కోటమ్మ ఆలోచనలు దూరం ప్రాకటానికి ఇదీ ముఖ్య కారణం. అదీకాక అసలు రహస్యాన్ని మంగపతి నమ్మినబంటు పిచ్చి ఆమాకే లాగి కోటమ్మకు అందించాడు. ఆ రహస్యం వినగానే కోటమ్మ తల్లక్రిందులు కాలేదు. నెమ్మదిగా ఆలోచించింది. ఆలోచించి తన వ్యవహారం చక్కగా నడుపుకోవాలనుకుంది. తన మీద పైకి ప్రేమ ప్రకటిస్తూనే జోగయ్య ఇంత గూడుపుఠాణీ ఎందుకు చేస్తున్నాడు,—పాలెంలో తనకు స్థానం లేకుండా చేయాలని ఎందుకు కంకణం కట్టుకున్నాడో కోటమ్మ అర్థం చేసుకోలేకపోయింది. ఈ విషమ పరిస్థితుల్లో తను జోగయ్యమీద నమ్మకాన్ని సంపూర్ణంగా తొలగించుకొని—మంగపతి సహాయాన్ని పూర్తిగా కోరడం ఉత్తమంగా నిర్ణయించుకుంది. జోగయ్య ఎమ్మెల్యే గొంతుకోసే రకమని భావించింది. కాని ఆయనమీద రగిలిన అక్కస్సు ఆమెలో అణగలేదు. ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలనుకుంది. దొంగ చాటుగా, పరోక్షంగా—దొప్పదెబ్బ తీయాలనుకుంది.

జోగయ్య క్రమంగా చిందులు వేయను కల్పించి

మంగపతిగారితో చెప్పింది కోటమ్మ. చివరకు ఇలా అన్నది కంట తడిపెట్టి—

"మంగపతిగారూ! ఈ ప్రమాద పరిస్థితుల్లో మీరే నాకు దిక్కు. మీకూ, నాకూ వున్న సంబంధం తెలిసినట్టుంది. నన్ను ఈ పాలెంలో లేకుండా చేయాలనే పట్టుదలతో వున్నాడు జోగయ్య. నాకు ఏ క్షణాన్నయినా ప్రమాదం రావచ్చు. ఆయన వైఖరి నాకు భయాన్ని కలిగిస్తూ వుంది. వెంకటస్వామి కళ్ళు ఎరుపుతో తిరుగుతున్నాడు. నా హోటల్ని మూయించటానికి పరోక్షంగా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. మీరే నన్ను రక్షించాలి. మీరే నాకు ఈ గడ్డమీద నిలిచే తాహతును నిలబెట్టాలి."

మంగపతి ఆ మాటలకు మంచు నీరుకంటె చిక్కనగా చల్లబడ్డాడు. బుర్రమీసాలమీదికి కుడిచేయి అప్రయత్నంగా పోయింది. 'నీకేం భయం లేదులే' అన్నట్టు అహంకారంగా నవ్వాడు మంగపతి.

"నేను వుండగా నీకేం భయమే! ఈ పాలెంకు నేను అధికారిని. నా మాటమీద నిలబడేవాళ్ళు, నా మాట ప్రకారం నడిచేవాళ్ళు చాల మంది వున్నారు. నేను నిప్పుల్లో దూకమంటే దూకే యువకులు వున్నారు. నేను ఏ క్షణాన కావలెనంటే ఆ క్షణాన శత్రువుల్ని చీల్చి చెండాడే శూరులూ, వీరులూ, మన ముఠాలో వున్నారు. ఇంకా నీ కెందుకు భయం?"

"పిచ్చిదాన్ని...షావుకారుగారి బలాన్ని ఆమాత్రం తెలిసికొనకూడా అప్పుడప్పుడూ ఒట్టినే భయపడుతూ వుంటాను" అన్నది తన అవివేకానికి తనే పశ్చాత్తాప పడుతూన్నట్టు.

షావుకారు మంగపతిగారికి ఇది మరీ ఆనందాన్ని, మోహాన్ని, గర్వాన్నీ కలిగించింది.

"నిజం! నే నుండగా నీకు భయమెందుకే?" అన్నాడు మంగపతి.

★

రాను రాను కోటమ్మకు హోటల్మీద వచ్చే ఆదాయం సన్నగిలకొచ్చింది. బంగారయ్య హోటల్ సరుకుల రేట్ల తగ్గింపు ద్వారా జనాన్ని ఆకర్షించాడు. బంగారయ్య హోటల్లో ఇడ్లీ చిత అన్నారా, అట్టు ఏరకానిదైనా అన్నారా, ఉప్మా, కారప్పకాయకూడా అన్నారే—కాఫీ, టీ కూడా అంతే. కోటమ్మ హోటల్లో ప్రతి పదార్థమూ వేడా! కాఫీ, టీ కూడా వేడా! ఆ ధరమీద కోటమ్మకు ఏం అమ్ముడు పోవడంలేదు. ఒక రోజు వుదయం ముప్పై ఆరు ఇడ్లీలు మిగిలాయి, ఒక రోజు మధ్యాహ్నం వీశె పకోడీలు, పదును గారెలు మిగిలాయి. మరో రోజు పెసరట్టు పిండి పిండిగానే వుండిపోయింది. ఇంకో రోజు బాండీలోని నూనె సగానికి అట్లానే దగ బాటుగా వుండిపోయింది. మరో రోజు సుమారు పూరీలు ముప్పై రెండు ఇరవై వరకూ మిగిలి పోయాయి. ఎంత నష్టంలో ఇంకో విషయమేమిటంటే కోటమ్మకు కిళ్ళీకొట్టుమీద వచ్చే ఆదాయం కూడా దిగనాసిల్ల ప్రారంభించింది. వెంకటస్వామి మిత్రుడు మస్తాన్ బంగారయ్య హోటల్ ప్రక్క కిళ్ళీకొట్టు పెట్టి తెరవడంచేత కిళ్ళీ, బీడీ, సిగరెట్టు బేరానికి కూడా పోటీ ఏర్పడింది. అందులోనూ మస్తాన్ తగ్గింపు రేట్లమీద అమ్ముతున్నాడు. అణాకు ఇచ్చే కిళ్ళీ ముక్కానికీ, ముక్కానికి అమ్మే నిమ్మకాయ సోడా అర్ధణాకూ, అర్ధణాకు నాలుగు బీడీలు అమ్మవలసింది అయిదు బీడీలూ—ఇట్లా జనాన్ని తన వైపుకు లాక్కుంటున్నాడు. ఇకముందు కూడా బేరాలు ఇట్లా సాగితే తన పని శూన్యమే అవుతుందని కోటమ్మ తలంచింది. తన మీద ఈ పోటీ బేరాలు తొలగిపోయేట్టు వుపాయం ఆలోచించింది కోటమ్మ. ఒక రోజు రాత్రి మంగపతిగారితో రహస్యంగా మాట్లాడింది. తన వేదనంతా మొసలి కన్నీరుద్వారా వెళ్ళగ్రక్కుకుంది. షావుకారు మంగపతి—'నీకేం భయం లేదు నే నున్నాగా! త్వరలోనే వ్యవహారాన్ని చక్కబర్చి నీ కోర్కెను నెరవేరుస్తాను" అన్నాడు.

* * *

ఆ రోజు రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు హోటల్ కట్టివేసి—బంగారయ్య ఇంటికి వచ్చాడు. అట్లా ముఖప్రక్షాళనం ముగించాడో లేదో—'ఊరు. తగలబడి పోతూంది' అంటూ బజార్లో కేకలు వినిపించాయి. గబుక్కున చెంబు అక్కడ వదిలి ఇంటి బయటికొచ్చాడు. దేవాలయం ప్రక్క అగ్నిజ్వాలలు లేగుతున్నాయి. ఆ దిక్కు దిక్కంతా ఎర్రగా వెలుతుర్ను ప్రకాశింపజేస్తోంది. జనమంతా అటు పరుగెత్తుతున్నారు. పూరికొంపల వాళ్ళు సామాన్లు సర్దుతున్నారు. కొంతమంది కడవలతో నీళ్ళు ఇంటి కప్పులపైకి జెరవేస్తున్నారు. మరి కొంతమంది కడవలతో నీళ్ళు ఇంటి మూరుల క్రింద ఆటేలుగా పెట్టుకున్నారు.

బంగారయ్య అటుకేసి పరుగెత్తాడు. అంకినీడు గారి వేపచెట్టు దగ్గరకు వెళ్ళేసరికి 'బంగారయ్య హోటల్ తగలబడుతూంది' అనే గోల బయలు దేరింది. ఆ గోల బంగారయ్య చెవిలో దూరింది. అడుగు ముందుకు వేయలేక పోయాడు. నిశ్చేష్టుడైనాడు.

ఊళ్ళో జనం కడవలతో మంటను ఆర్పారు. గాలి స్తంభించి వుండటం మూలాన నిప్పు రవ్వలు మరో హోటికి వెళ్ళలేదు. అదీగాక చుట్టూ పూరి కొంపలు అట్టే లేవు. బంగారయ్య హోటల్ దగ్గరకొచ్చాడు. అంతా బూడిదగా మారటాన్ని చూశాడు. జోగయ్య, వెంకటస్వామి కూడా వచ్చారు అక్కడకు. వారిని చూసి బంగారయ్య భోరుమంటూ ముఖం మీద గుడ్డ కప్పుకున్నాడు.

"బంగారయ్యా! నీతప్పు ఏమైనా జరిగిందా?" అన్నాడు జోగయ్య. నిప్పు ఆర్పటానికి వచ్చిన జనం గుంపుగా బంగారయ్య చుట్టూ చేరారు.

"లేదండీ. విసినిదన్నరాకే పొయ్యిలో నిప్పు నా చేతితోనే దబరా గిన్నెతో నీళ్ళు పోసి ఆర్పాను. తర్వాత అంతా సర్దుకొని, మళ్ళీ పొయ్యి వంక ఒక్కసారి చూసి హోటల్కు తాళంవేసి ఇంటికొచ్చాను. ఎవరో దుర్మార్గులు అసూయతో చేసిన పనండీ" అని గొల్లుమన్నాడు బంగారయ్య.

"దిగులుపడబోకు బంగారయ్యా! ఈ దుర్మార్గం బయటపడకపోదు" అన్నాడు జోగయ్య గంభీరంగా.

"పాపం! గంగిగోవు లాంటివాడు బంగారయ్య! ఎవరో దుష్టులు ఓర్వలేక ఈ పని చేశారు" అని ఒకరంటే—

"బంగారయ్యా! దిగులుపడబోకు. ఎంతో మంచివారికికూడా ఇట్లాంటివి తప్పవు. నీకు ఉసురుపెట్టిన ఈ దుర్మార్గానికి వాళ్ళు ఫలితం అనుభవించకపోరు" అని మరొకరు అన్నారు.

"బంగారయ్య హోటల్లో ఇడ్లీ మద్రాసు హోటళ్ళలో కూడా దొరికేదికాదు. కాఫీ అమృతం లాగా వుండేది. ఎవరో గిట్టనివాళ్ళు ఇట్లా చేశారు. బంగారయ్యా! విచారించి లాభం లేదు—" అని ఇంకొకరు అన్నారు.

ఇట్లా చాల మంది, బంగారయ్యను ఓదార్పటానికి ప్రయత్నించారు.

బంగారయ్య హోటల్తోపాటు మస్తాన్ కిళ్ళీకొట్టుకూడా దగ్ధమైపోయింది. కాని మస్తాన్ ఆ రాత్రి ఊళ్ళో లేడు.

కాని మళ్ళీ బంగారయ్య హోటల్ పునఃనిర్మించ బడలేదు. ఒద్దని జోగయ్య సలహా ఇచ్చాడు. బంగారయ్యకూడా పెట్టాలని వుబలాట పడలేదు. మస్తాన్ కూడా కిళ్ళీకొట్టు పెట్టలేదు, ఒద్దని వెంకటస్వామి సలహా ఇచ్చాడు.

ఆ రోజు రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు జోగయ్య కోటమ్మ కొంపకేసి వెళ్ళాడు. అప్పుడే హోటల్నుంచి వచ్చిన కోటమ్మ సోలెడు బియ్యం ఎసట్లో పోసి—కత్తిపీట ముందు కూర్చుని దోసకాయ చెక్కులు తీస్తూంది. జోగయ్య కోపాగ్నిచేత దగ్ధమవుతూన్న వాడిలా మహా విసురుగా వచ్చాడు. గుమ్మంలో అడ్డు వచ్చిన కాళ్ళ చెంబును ఒక్క తన్ను తన్నగా అది నిట్టాడి ప్రక్కన తడికెకు కొట్టుకొని పెద్ద చప్పుడు చేసింది. ఆ చప్పుడుకు కోటమ్మ ఉలిక్కిపడింది. కాల్చే చుట్టని విసరి నేలకేసి కొట్టి, తుపుక్కున వుమ్మివేసి—చింతనిప్పుల్లాంటి నేత్రాలను గుండ్రంగా తిప్పాడు. ఆ భీకరానికి కోటమ్మ రవ్వంత బెదరింది.

"ఏమిటే! నీ టక్కులు?" గర్జించాడు జోగయ్య—

భీతహరిణమై కత్తిపీటమీద నుంచి లేచింది కోటమ్మ.

గసగసమని పొయ్యి మండుతూంది. ఆ వెలుతురులో జోగయ్య ముఖ తీవ్రతను స్పష్టంగా చూడగలిగింది.

"కూటికి గతిలేని నిన్ను ఈ వూరు తీసికొచ్చి బ్రతుకుదెరువు చూపిస్తే మొదటికే మోసం తెస్తావుటే!...నిజం చెప్పు! నీ పేగులుతీసి దండ వేసి ప్రేలాడకడతాను. అంటూ మీదకొచ్చాడు జోగయ్య.

గజ గజ వణికిపోయి కోటమ్మ మేదర తడికమీద పడింది. గోడమీది దీపం టప టప మన్నది.

"లే...లేదంటే!...ఒట్టు! నేనే పాపమూ ఎరుగను...ఎవరో గిట్టనివాళ్ళు...చెవి కొరుకొని వుంటారు" గొణిగింది కోటమ్మ.

"నీ వేషాలూ, కులుకులూ, ఒయ్యారాలూ చూస్తుంటే నాకు అనుమానం కలుగుతూంది. జాగ్రత్త! నేనెవర్ని అనుకున్నావో" కాలు జారావంటే తరాజూ చూపిస్తాను. జాగ్రత్తగా మసులుకో" అన్నాడు జోగయ్య వెనక్కు తగ్గి.

కోటమ్మ ధైర్యాన్ని చేకూర్చుకుంది.

జోగయ్య మంచంమీద కూర్చున్నాడు.

కోటమ్మ అంతలోనే కూర్చుంది. చిలువెట్టు మోహంతో విలాసంగా ఆయన వంక చూసింది. జోగయ్యలో కోపం ఇంజన్‌లోంచి పొగ జారిపోయినట్టుగా జారిపోయింది.

అదే రోజు రాత్రి దాదాపు పన్నెండు గంటల ప్రాంతాన చెరువుగట్టుమీద బ్యాటరీ లైటు కాంతి తెల్లగా ముందుకు నడుస్తూ వస్తోంది. అమావాస్య మరుసటిదినం కావటంచేత చీకటి ఘోరంగా వుంది. కోటమ్మ ఇంటికి వచ్చే చిన్న దొంకమట్టూ తాటి చెట్లూ, ఈత చెట్లూ గుంపుగా వున్నాయి. ఆ చెట్ల గుంపులో దట్టమైన చీకటి గాలి రొదతో కలిసి ప్రకృతి గంభీరతను వ్యక్తీకరిస్తోంది.

ఆ బ్యాటరీలైటు వెలుతురులో వడిగా కోటమ్మ కొంపవైపు నడుస్తూ వచ్చేది ఎవరై వుంటారు? వూళ్లో మోతుబరి రైతు, పంచాయితీబోర్డు ప్రెసిడెంటూ, ధర్మకర్తా, గౌరవనీయుడూ, మర్యాదస్తుడూ, పేరూ—పలుకుబడీ గలవాడూ, మంచి—చెడ్డలమీద, నీతి—అవినీతులమీద సలహాలు, ఉపన్యాసాలు ఇచ్చే విచక్షణాజ్ఞానం కలవాడూ—అయిన షావుకారు మంగపతిగారే! ఆ దొంకదాటి కోటమ్మ ఇంటి ముందు అడుగు పెట్టేలోపల—తాటిచెట్ల గుంపులోంచి విసురుగా ఒక పెద్ద రాయి వచ్చి ఆయన తలకు బలంగా తగిలింది. 'అబ్బా!' అంటూ షావుకారు మంగపతి క్రిందపడ్డాడు.

చెట్ల పొదలో గలగలమని అలికిడైంది. ఇద్దరు ముగ్గురు మనుష్యులు పరుగెత్తిన చప్పుడైంది. ఆ చప్పుడు అంత బాధలోవున్న మంగపతి చెవులకు సోకింది. 'అబ్బా!' అన్న షావుకారుగారి అరుపు విని—మగత నిద్రలోవున్న కోటమ్మ లాంతరు పట్టుకొచ్చి చూసింది. షావుకారుగారి తలనుంచి రక్తం కారుతూ మెడమీద పడుతోంది. భుజాలమీద పారిన్ గ్లాస్కో షర్టు నెత్తురుతో తడుస్తోంది కూడాను. 'అయ్యో! ఖర్మ. ఎంతపని జరిగింది? ఎవరో దుర్మార్గులు...' చీరె పైటచెంగు చింపి తలకు బలంగా కట్టు కట్టింది కోటమ్మ. నెమ్మదిగా చేయి పట్టుకొని లోపలకు నడిపించుకు వెళ్ళింది.

మరునాడు షావుకారు మంగపతి బజారుముఖం చూడలేదు. ఆ గాయం నయమయ్యేవరకూ దాదాపు ఆయన బజారుకేసి చూడటం జరగలేదు. చావట్లోంచి వస్తూంటే కూరుమేకు పొడుచుకొని గాయం తగిలిందని ఆయన్ను చూడటానికి వచ్చినవారితో చెప్పుకొన్నాడు.

కాని మంగపతికి తెలియకపోలేదు. తన తల గాయపరచిన దుష్టులెవరో, ఆ పని చేయించిన దుర్మార్గులెవరో! ప్రతీకారం చేయటానికే, పైపెచ్చు కోపటానికి మంగపతి తహ తహ లాడుతున్నాడు. వీరన్నతో చెప్పాడు. వీరన్న ప్రక్క సాహెబ్ గూడెం నుంచి హేమాహేమీలైన కుస్తీ వస్తాదులను కలుసు చేశాడు.

ఒక రోజు రాత్రి తొమ్మిది గంటలకు జోగయ్య, కోటమ్మ ఇంటినుంచి తిరిగి వస్తూండగా చెరువు గట్టుమీద రావిచెట్టు చాటునుండి ఎవరో ఆయన తలకేసి పెద్ద రాయి విసరివేశారు. ఆ రాయి బలంగా, తలకు గురిగా తగలటంచేత 'అబ్బా' అంటూ క్రింద పడ్డాడు. వారం రోజులవరకూ జోగయ్య బజారు ముఖం చూడలేదు. విషయం చూచాయగా తెలిసి ఆయన్ను పరామర్శించి రావటానికి వెళ్ళిన ముఠాలోని వాళ్లకు 'ఎద్దుకు మేతవేయబోతే కొమ్ము విసిరింది' అని చెప్పాడు జోగయ్య. కాని జోగయ్యకు తెలియకపోలేదు. తన తలను గాయపర్చిన దుష్టులెవరో, ఆ పని చేయించిన దుర్మార్గులెవరో!

గ్రామ సింహాలైన జోగయ్యా, మంగపతులలో ద్వేషాలు, రోషాలు పెచ్చుపెరిగిపోయాయి. జోగయ్య మంగపతిని కొట్టించిన సంగతి, అందుకుగాను మంగపతి ప్రతీకారాన్ని తీర్చుకున్న సంగతి దాదాపు వూళ్లో అందరికీ తెలిసింది. తనమీద మంగపతి ప్రతీకారాన్ని తీర్చుకొన్న దగ్గర్నుంచి జోగయ్యకు కోపోద్రేకం పట్టపగ్గాలు లేకుండా హెచ్చు పెరిగిపోయింది. మళ్లీ మంగపతిమీద గట్టి దెబ్బ తీయాలని ప్లాను వేస్తున్నాడు. మాలపల్లిలోని బలవంతులకు, ధైర్యశాలులకు, రౌడీలకు, పోకిరీలకు డబ్బులిచ్చి, హోటల్లో పెట్టించి—తన ముఠాకు సన్నిహితులుగా చేసుకుంటున్నాడు. జోగయ్య శిష్యుడు వెంకటస్వామి అహర్నిశమూ పల్లెలోనే! ఇదిట్లా వుండగా మంగపతి శిష్యుడు వీరన్న సాయిబు గూడెంలో మకాం పెట్టాడు. నాటికి సర్దారులైన కుస్తీ సోదరులకు విరివిగా డబ్బులిస్తూ, కోడి పలావుతో మేపుతూ—మంగపతిగారి ముఠా మద్దత్తుగా వుండేట్టు ఏర్పాటు చేస్తున్నాడు. వీరిద్దరి నాయకుల పోకడలూ, తహతహలూ, ఒకరిమీద మరొకరు పగదీర్చుకొనేందుకు తయారుచేసే ప్రణాళికలూ చూసిన ప్రజలు ఏం జరుగుతుందో, వూరికి ఏ ఆపద సంభవిస్తుందో నన్న భయంతో సతమతమవుతూ వున్నారు.

ఊళ్లో పరిస్థితి ఇంత ప్రమాదంగా వున్నా కోటమ్మ హోటల్ జోరుగా సాగిపోతూంది. రెండు ముఠాలవాళ్లూ కోటమ్మ హోటల్లో తినడం బాగా నేర్చారు. కోటమ్మ పచ్చ కాగితాల్ని భద్రపరుస్తోంది.

★

మధ్యాహ్నం నుంచీ సన్నగా తుంపరజల్లు పడుతూనే వుంది. అందుచేత వాతావరణం చల్లగా వుంది. రాత్రి ఎనిమిది కావడంతో కోటమ్మ హోటల్ మూసివేయమని తమ్ముణ్ణి ఆజ్ఞాపించింది. ఆమె డ్రాయర్లోంచి చిల్లర డబ్బులు లెక్కపెట్టి చిన్న సంచీలో వేస్తోంది. అదే సమయంలో పాతికేళ్ళ యువకుడు హోటల్ ముందు నిల్చాడు.

"హోటల్లో భోజనం పెడ్తారా దొరుకుతుందా?" అన్నాడు నెమ్మదిగా.

కోటమ్మ తల పైకెత్తి చూసింది. యువకుడు కొంచెం పొడుగ్గా, ఠీవిగా వున్నాడు. ఇన్‌షర్టు చేసి వున్నాడు. చేతిలో సూట్‌కేస్ వున్నది. పరికించి చూసింది కోటమ్మ.

"భోజన మేమీ లేదు. కొంతసేపు ఆగితే తయారు చేస్తాం?" అన్నది కోటమ్మ.

"సరే" అంటూ హోటల్ లోపలకు వచ్చాడా యువకుడు. బల్లమీద సూట్‌కేస్ పెట్టి, పంట్లాంలోంచి జేబురుమాలు తీసి ముఖం తుడుచుకున్నాడు.

"మంచినీళ్ళు ఇవ్వమంటారా?" అన్నది కోటమ్మ చిల్లర డబ్బులు లెక్కపెట్టడం ముగించి.

"ఇవ్వండి" అన్నాడు యువకుడు నుదురుమీద పడే వుంగరాల జుత్తును వెనక్కు తోసుకుంటూ.

ఆ అతిథికి మంచినీళ్ళు ఇచ్చి అరసోలెమీద అరగిద్దె బియ్యం నీళ్లల్లో కడిగి పొయ్యిమీద పెట్టింది. వంకాయలు సన్నగా తరిగి బాగానెలో వేసింది వేపుడు చేసేందుకు. ఆ యువకుడు బల్లమీద కూర్చుని కోటమ్మ వంకే చూస్తున్నాడు. ఆ బల్లమీద కూర్చుంటే వంటగది బాగా అగపడుతుంది. వంట ప్రయత్నం కొనసాగిస్తూకూడా కోటమ్మ అప్పుడప్పుడూ సరస ఛలుకులు విసురుతూ—ఆ యువకుని పుట్టు పూర్వోత్తరాలు కనుక్కుంటూ వుంది. ఆ యువకుడూ వుబలాటంగా ఆమె వంక చూస్తూ అడిగిన దానికల్లా సమాధానం చెబుతున్నాడు. అరగంటలో కోటమ్మ యువకునికి భోజనం తయారుచేసి పెట్టింది.

భోజనం చేశాక నెమ్మదిగా సిగరెట్టు వెలిగించి—ప్రక్క జేబులోంచి రూపాయి కాగితం తీసి ఇచ్చాడు ఆ యువకుడు.

"ఎంత తీసికోమంటారు?" అన్నది కోటమ్మ కనుసన్నలలో కొద్దిగా నవ్వును వెలిగించి.

"మీ ఇష్టం" అన్నాడు చిరునవ్వుతో ఆమె వంకే చూస్తూ. ఆ చిరునవ్వు వెనుకవున్న భావాన్ని పసికట్టింది కోటమ్మ. చిల్లర ఇవ్వలేదు.

ఆ యువకుడు భయంగా ఆకాశం వంక చూశాడు. కారు మేఘాలతో కాటుకపెట్టినట్టు కమ్మి వున్నాయి. తన ప్రయాణానికి ఆ రాత్రి అదే ఆఖరి ప్రదేశంలాగా భావించుకున్నాడు.

"ఈ రాత్రికి పెద్ద వర్షం వచ్చేట్టుంది!" అన్నాడు ఆకాశం వంక మళ్లీ చూస్తూ.

"ఎంత దూరం వెళ్ళాలండీ?" అన్నది కోటమ్మ మెల్లగా.

"వెళ్ళాలి. కాని ఈ రాత్రి వెళ్ళడం అసంభవం లాగా తోస్తోంది. ఈ రాత్రికి ఇక్కడ పడుకోవడానికి ఏర్పాటేదైనా వుంటే బావుండు" అన్నాడు ఆ యువకుడు బాటసారి ధోరణిలో.

ఆ ధోరణిలోని అంతర్యాన్ని కనిపెట్టింది నెరజాణ యైన కోటమ్మ. పైపెచ్చు సూట్ కేసూ, ఆ యువకుని వేషమూ చూసి—అతను బాగా కలవారి బిడ్డ, తన అందానికి పిచ్చివాడై ఈ రాత్రి తన దగ్గర వుండిపోయేందుకు వుబలాటపడుతున్నాడని తలచింది.

"మీరు విశ్రమించదలుచుకుంటే ఈ హోటల్లో పిం ఖర్మంగా? అభ్యంతరం లేకపోతే శ్రీవారు మా ఇంటికే రావచ్చు. ఎవ్వరూ వుండరు" అన్నది కోటమ్మ అప్యాయంతో ధోరణిలో విషయాన్ని మారుస్తూ.

"అంతకంటేనా" అన్నాడా యువకుడు మొదురు మీద పడే జుత్తును వెనక్కు సవరించుకుంటూ.

* * *

అర్ధరాత్రికి అరగంట ముందుగా ఇంటి తలుపు కదిలింది. ఎవరో నెట్టినట్లుగా చప్పుడైంది.

ఆ యువకుడు గడ గడ వణికిపోయాడు.

"ఎ...వ...రు?...ఎ...వరు?"

"బయటికెళ్ళు... కనబడితే చంపివేస్తాడు?" అన్నది కోటమ్మ భయపడుతూ. ఆమెకూ నోటి నుంచి మాట సరిగ్గా రావటంలేదు.

మొగుడు కాబోలు—అనుకున్నా డా యువకుడు.

కోటమ్మ ఇంటి వెనుకగా ఆ యువకుడికి దారి చూపింది. ఆ యువకుడు పిక్కబలంకొద్ది వెళ్ళిపోయాడు.

అదుర్దాగా తలుపు గొళ్ళెం తీసింది కోటమ్మ. లోపలికి వచ్చాడు మంగపతి.

"ఏం? నిద్రమత్తు తెలీలేదా?" అన్నాడు కోపంగా.

ఆ మరునాడు వుదయం లేచేసరికి కోటమ్మకు ఇంటి మచ్చుమీద ఆ యువకుని సూట్ కేస్ అగుపించింది. రాత్రి ఆ గాబరాలో విడిచిపెట్టి ప్రాణాల్ని రక్షించుకొనేందుకు పరుగెత్తాడు. కోటమ్మ తలుపు వేసి—సూట్ కేస్ తెరిచింది.

కోటమ్మ కళ్ళు బైర్లు కమ్మాయి!

కళ్ళు నులుముకుంటూ నిద్రమత్తు వదిలించింది కోటమ్మ.

తల గిర్రున రైలుచక్రం తిరిగినట్టు తిరిగింది. ఆశ్చర్యం! సూట్ కేస్ నిండా డబ్బు! వంద రూపాయల నోట్లు! ఎన్ని వేలో! కోటమ్మ ఆ క్షణంలో తనకు విపరీతమైన భయం వేస్తున్నదో, అంతులేని ఆనందం వేస్తున్నదోకూడా తెలిసికోలేక పోయింది. ఏదో కలలో కాంచని గొప్ప అదృష్టం పట్టినట్టు అదుర్దా ఆమెను ఆ స్థితిలోకి జార్చింది. ఒక పది నిముషాల తరువాత మనస్సును కాస్త నిబ్బర పర్చుకోగలిగింది.

ఇవాళ తన కెంత అదృష్టం? జన్మలో తను ఇంత డబ్బును చూడగలదా? ఈ డబ్బును తను జాగ్రత్తగా [illegible] కాపాడుకోవాలి. ఈ డబ్బులో తను బస్తీలో ఒక పెద్ద భవనం తీసికొని హోటల్ పెట్టవచ్చు. అప్పుడు తన లాభాలు లక్షలమీద వుంటాయి. ఆ లక్షలతో [illegible] బస్తీలో ఎన్నో మేడలు కట్టవచ్చు. తన జీవితం అప్పుడు ఎంతో వున్నతస్థితిలోకి పోతుంది? తన క్రింద ఎంతమంది పనివాళ్ళు వుంటారు?... ఆ యువకుడు మళ్ళీ వస్తాడేమో! ఇంత డబ్బు మర్చిపోయి వదలడు కదా వుంటాడా? పోలీసులతో వెంటబెట్టుకొని రావచ్చు. ఎట్లా? తను అడది. ఏం చేయగలదు? చేతికి దొరికిన ఈ అంతులేని ధనాన్ని జారవిడుచుకోవలసిందేనా? ఉహూ! ఎన్నటికీ కాదు. ఈ డబ్బును తను మాయం చేయాలి. ఆ యువకు డెవరో తనకు తెలియదని బొంకితేసరి. సాక్ష్యం కావాలంటే ఈ పాలెంలో పెద్దమనుష్యులు తనకి అండగా వున్నారుగా! తన కేం భయమక్కర్లేదు. లేకపోతే...తను...తను ఈ డబ్బులో కొంత జోగయ్యగారి దగ్గరా, మరికొంత మంగపతిగారి దగ్గరా దాస్తే. ఎవ్వరూ కనుక్కోలేరుగా! ఏమో...ఎవరు నమ్మారు? అసలే తను అడది. కాలమూ, ఖర్మమూ కలిసి రాకపోతే వాళ్ళు తర్వాత 'నీకు డబ్బేమిటి? ఇచ్చేదేమిటి?' అని అంటే—తన గతేంకాను? అన్యాయంగా వచ్చిన డబ్బుమీద అందరికీ అధికారం వుంటుంది. కనుక ఎవరిమటుకు వారు అందినంత కాజేయాలని చూస్తారు. వాళ్ళదగ్గర దాచటం శ్రేయస్కరం కాదు. తనే ఆ డబ్బును భద్రంగా దాచాలి. ఆలోచించింది కోటమ్మ. ఒక వుపాయం తట్టింది. ఆ వంద రూపాయల నోట్లు నన్నింటిని కట్టగా కట్టి—పైన పది వరుసలుగా పేపరుకాగితాలు చుట్టి, అపైన దుప్పటిగుడ్డ రెండు పొరలుగా చుట్టి, ఆ కట్టను వాటర్ ప్రూఫ్ గుడ్డ సంచిలో పెట్టి—ఇంటి వెనుక వేపచెట్టుకు మూడు గజాల దూరంలో గొయ్యి త్రవ్వి, ఆ గుడ్డ సంచి పూడ్చిపెట్టింది. ఆ గొయ్యి పూడ్చిన ఆనవాలు కనబడకుండా ఒక కొయ్యమేకును కొట్టి, గేదె దూడను ఆ కొయ్యమేకకు కట్టివేసి—ఒక పనిమీద పడవేసింది. నిశ్చింతగా ఏడు గంటలకు హోటల్కు వెళ్ళింది కోటమ్మ.

ఆ సాయంత్రానికే పాలెంలో పోలీసు జీపు వచ్చి ఆగింది. కోటమ్మ కాఫీహోటల్ ముందే ఆగింది. జీపులోంచి సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ రాజా, హెడ్ కానిస్టేబుల్ చక్రయ్యా, కానిస్టేబుల్ ఇద్దరూ దిగారు. వాళ్ళను చూసిన కోటమ్మ చేతిలోని గాజుపళ్ళెం అమాంతంగా క్రింద పడింది.

సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ చేతకర్రతో [illegible] హోటల్లోకి వచ్చాడు. కోటమ్మ [illegible] నిశ్చేష్టురాలైంది. హోటల్లో [illegible] ఆశ్చర్యచకితులై నిలబడ్డారు.

"కోటమ్మ ఎవరు" అన్నాడు సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ రాజా గర్జిస్తూ.

కోటమ్మ తలవంచి నిలబడింది.

[illegible]

[illegible]

"[illegible]" అన్నాడు హెడ్ కానిస్టేబుల్ చక్రయ్య

[illegible]

"[illegible]!" అన్నాడు సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ రాజా.

పోలీసులు కోటమ్మ చేతికి బేడీలు తగిలించారు. జనమంతా దిగ్భ్రాంతులై చూస్తున్నారు. అప్పుడే హోటల్ ముందుకు వచ్చిన జోగయ్యగారి శిష్యుడు వెంకటస్వామి—పోలీసుల్ని చూసి, వెంటనే వెంగు వేళ పట్టుకొని అదే పరుగు!

"నోట్లు ఎక్కడ పెట్టావ్?" అన్నాడు సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ రాజా వురిమి చూస్తూ.

కోటమ్మ దీనంగా సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ వంక చూసింది.

"చెప్పమ్మా! చెప్పు. అవి దొంగనోట్లు. దాచుకున్నా పనికొచ్చేవి కావు" అన్నాడు హెడ్డు.

"దొంగనోట్లా?" కోటమ్మ మరీ దిగజారిపోయింది.

"చెబుతావా? లేదా?" అన్నాడు సబ్ ఇన్స్పెక్టర్ చేతిలో కర్రను ఆడిస్తూ.

ఆ సబ్ ఇన్స్పెక్టరు ఉగ్రాకారాన్ని చూసి భయపడింది అందులో అవి దొంగనోట్లు! తను ఎన్నైనా పోలీసులకు దొరక్క తప్పదు. కోటమ్మ తను దాచిన స్థలం చెప్పింది. సబ్ ఇన్స్పెక్టరు దగ్గరుండి ఆ నోట్ల కట్టను బయటికి తీయించాడు. మొత్తం అవి పదివేల రూపాయలు!

కాఫీహోటల్ కోటమ్మను పోలీసులు పట్టుకెళ్ళారు.

ఆ విషయం గ్రామ సింహాల్లో ఒకడైన జోగయ్యకు తెలియగా వెంటనే పడమటింట్లో మచ్చు ఎక్కి, భార్యతో—"మా వారు విజయవాడ వెళ్ళి వారం రోజులైంది" అని చెప్పమని చెప్పాడు.

షావుకారు మంగపతికి తెలియగానే తత్తరబిత్తరై ఇంట్లో కొయ్య భోషాణంలో దూరి తలుపులు వేసుకొని—భార్యను "మా వారు బందరు కోర్టు పనిమీద వెళ్ళి రెండు రోజులైంది" అని చెప్పమని చెప్పాడు.

ఇక పోతే మంగపతి శిష్య పరమాణువు వీరన్న షావుకారుగారి చావడిగాట్లో పడుకొని పైన మోపు చెత్త వేసుకున్నాడు. వీరాస్వామి సంగతి చెప్పక్కర్లేదు.

ఆ మరునాడే కోటమ్మ 'కాఫీహోటల్' మూతపడిపోయింది. ★